

Handbok för barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan 2016

Innehåll

Handbok i kortform	2
Ett modigt beslut	3
Beslutsprövning.....	9
Sammanfattning.....	10
.....	10
Vad betyder beslutet?	10
Men det betyder mer.....	12
FN:s konvention om barnets rättigheter	12
Svenska kyrkan och barnkonventionen	12
Olika perspektiv.....	15
5-stegsmodellen.....	16
5 steg läs mer	18
Att möta barnet.....	21
Metoder för konsultation	23
Det handlar om barnet.....	27
Hur gjorde Nacka och Västerås?	27
Barnets livsvillkor	28
BKA och FIN.....	31
Analys.....	33
Att skriva barnkonsekvensanalysrapport	36
Avslutning	40

Handbok i kortform

- ✓ Svenska kyrkan är en kyrkan där många barn är medlemmar och där många barn finns i kyrkliga verksamheter och aktiviteter
- ✓ Kyrkoordningen anger att i kristen tro intar barnet en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter.
- ✓ Barnkonsekvensanalys handlar här om att bedöma vilka konsekvenser som uppstår för barnet av de beslut som fattas.
- ✓ För att avgöra om beslutets konsekvenser är positiva eller negativa används FN:s deklARATION om barnets rättigheter – barnkonventionen.

Barnkonsekvensanalysen – barnkonsekvensanalysrapporten – blir ett beredningsunderlag.

Ett modigt beslut

Beslutet

Svenska kyrkan tog 2012 ett beslut om att barnkonsekvensanalys ska göras inför beslut på Svenska kyrkans tre nivåer. Kyrkomötet beslöt om vissa ändringar i kyrkoordningen.

Barnkonsekvensanalys ska göras inför alla beslut i kyrkoråd. När det gäller stift och nationell nivå ska barnkonsekvensanalys göras i de ärenden som regleras av kyrkoordningen, och i de ärenden som bereds inför beslut i stiftsfullmäktige eller kyrkomötet. Kyrkoråd, stiftsstyrelser och kyrkostyrelsen ska också verka för barnets bästa.

När kyrkomötet bestämde att Svenska kyrkan ska göra barnkonsekvensanalys inför beslut, var det ett modigt steg som uttryckte en samsyn kring att barnet är viktigt och att barnets rättigheter är något som ska genomsyra Svenska kyrkan. Vidare menade kyrkomötet att Svenska kyrkan bör ligga "steget före andra organisationer vad gäller barns rättigheter", då Svenska kyrkan har en stor barn- och ungdomsorganisation och något "viktigt" att bidra med. (Kyrkolivsutskottet 2009:6 och kyrkostyrelsens skrivelse 2012:3)

I det här avsnittet får du veta vad som gäller för församlingar, stift, nationell nivå m.m.

Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in. Och han tog dem i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem. Markusevangeliet 10: 13-16.

”

Barnets värde är oändligt och givet av Gud. Samtidigt är barnet sårbart och beroende av den vuxne.

”

Guds avbild

Kyrkans tro, liv och tradition bygger på berättelsen om Jesus Kristus. Detta är själva fundamentet för församlingens arbete, förståelse och utlevelse av gemenskap och betoning av viktiga värden. I bibeln finns ingen enhetlig syn på barnet. Genom kyrkans historia har det handlat om tids- och platsbunden tolkning av vad barnet är, barnets betydelse och barnets plats i församlingen. På grund av att berättelser alltid tolkas och att varje tolkning är bunden till sitt sammanhang, bör vi närma oss berättelserna med nyfikenhet men också med försiktighet inte minst när det gäller när de handlar om barn.

En text som brukar användas då vi försöker förstå vad bibeln berättar om barnet är Markusevangeliet 10: 13-16.

Folk kom till honom med barn för att han skulle röra vid dem. Men lärjungarna visade bort dem. När Jesus såg det blev han förargad och sade: "Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in. Och han tog dem i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem." Markusevangeliet 10: 13-16.

Ett sätt att förstå texten är att göra barnet till förebild genom att tillskriva barnet en slags "barnatro". En tro som är "oförstörd" och uttrycker en ursprunglig relation till Gud. En tro som ännu inte intellektualiserats, blivit problematisk eller på annat sätt skadats. Det uppstår genast ett problem när barnet tillskrivs gudsrelationer, som vi för det första inte kan ta för givet och som i takt med ålder och erfarenhet blir allt svårare att stå fast i. Som om Gud inte räknat med att människor blir äldre, gör sig livserfarenheter och tillskansar sig kunskaper, eller ännu värre Gud ser detta som något som skadligt och som hotar att förstöra den ursprungliga gudsrelationen.

Väljer vi istället att förstå barnet som Guds avbild, blir tolkningen en annan. Barnet framstår som en människa som också är inkluderat i guds frälsningsplan på samma sätt som den vuxne. Det vill säga barnet får rätt till kunskap, utveckling och livserfarenheter, samtidigt som vi bejakar barnets behov och gudslängtan. Att barnet inkluderas medför också att Jesus räknar med barnet som subjekt och medskapare för bidra till en bättre värld.

Jesus blir förargad när lärjungarna inte släpper fram barnen, just för att också barnet är en del i Guds skapelse och för att barnet har rätt att höra till och vara en del i sammanhanget. Att ta emot "Guds rike som ett barn", betyder då att vägen till Gudsriket är öppen för alla och att ingen av oss har rätten att sätta gränser som stänger den öppna gemenskapen. I vår lutherska tradition är ett sådant förhållningssätt särskilt viktigt. Gud möter oss med nåd och sätter varken gränser eller motkrav för tillhörigheten i

Gudsriket. Barnets värde är oändligt och givet av Gud. Samtidigt är barnet sårbart och beroende av den vuxne. I arbetet med detta har den vuxne ett särskilt ansvar att ständigt värna människovärde, delaktighet och gemenskap för alla. Arbetet med mänskliga rättigheter och FN:s deklaration om barnets rättigheter är deklaration om barnets rättigheter är viktiga redskap för att klara denna uppgift.

Kyrkofullmäktige

Beredningskravet som gäller inför beslut som ska avgöras av kyrkofullmäktige (beslutande organ) finns i 3 kap. 22 § i kyrkoordningen.

I 3 kap. 22 § står det följande:

”Innan kyrkofullmäktige avgör ett ärende ska det ha beretts av kyrkorådet. Om ärendet särskilt angår en församling i ett pastorat ska församlingsrådet ha beretts tillfälle att yttra sig i ärendet. I kyrkorådets beredning ska ingå en analys av vilka konsekvenser ett beslut får för barn. Kyrkorådet ska lägga fram förslag till beslut i ärendet.”

Ett ärende som prövas av fullmäktige ska enligt huvudregeln, som anges i 3 kap. 22 §, alltid vara berett av kyrkorådet. I kyrkorådets beredning ska en analys av vilka konsekvenser ett beslut får för barn ha gjorts. Det är kyrkofullmäktige som bedömer om kyrkorådets beredning är tillräcklig. Om någon beredning överhuvudtaget inte har skett eller om en barnkonsekvensanalys inte har gjorts inför beslutet, finns en risk att ett beslut kan bli upphävt vid en eventuell beslutsprövning.

Aktuell bestämmelse: 3 kap. 22 § i kyrkoordningen

Kyrkorådet

För kyrkorådet (verkställande organ) gäller att när kyrkorådet fullgör de uppgifter som anges i 4 kap. 4 § i kyrkoordningen ska kyrkorådet verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.

I 4 kap. 4 § står det följande:

”Kyrkorådet ska

1. bereda ärenden som ska handläggas av kyrkofullmäktige,
2. ha hand om den ekonomiska förvaltningen och förvalta församlingens och pastoratets egendom,
3. verkställa kyrkofullmäktiges beslut om detta inte har uppdragits åt någon annan, och

4. fullgöra de uppgifter i övrigt som anges i kyrkoordningen och i bestämmelser beslutade med stöd av kyrkoordningen.

Därvid ska kyrkorådet verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.”

Bestämmelsen innebär att kyrkorådet vid genomförande av de uppgifter som anges i 4 kap. 4 § alltid ska verka för barnets bästa och genomföra barnkonsekvensanalyser inför beslut. Om en barnkonsekvensanalys inte har gjorts inför ett beslut finns en risk att ett beslut kan bli upphävt vid en eventuell beslutsprövning.

För församlingsråd kan noteras att det inte finns något krav på att en barnkonsekvensanalys ska ha genomförts inför beslut (jfr 4 kap. 27 § i kyrkoordningen). Om t.ex. ett församlingsråd (eller ett utskott) däremot fått delegerade beslutsbefogenheter från kyrkorådet, gäller det krav som anges för kyrkorådet på sådant beslutsfattande som församlingsrådet gör på delegation.

Församlingsinstruktionen

I 57 kap. 5 § i kyrkoordningen finns angivet att det i församlingsinstruktionen ska finnas ett pastoralt program som bl.a. ska ta upp barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys. Detta är ett krav på innehållet i församlingsinstruktionen och inte i formell mening ett krav på själva beslutsfattandet. Ett beslut av fullmäktige att godkänna kyrkorådets förslag till församlingsinstruktion är dock ett sådant ställningstagande i sak, som innebär att beslutet är möjligt att få beslutsprövat (ÖN 28/2015). När kyrkofullmäktiges fattar i ett ärende om församlingsinstruktion torde huvudregeln gälla att alla ärenden som fullmäktige avgör måste ha föregåtts av att kyrkorådet i sin beredning gjort en barnkonsekvensanalys (3 kap. 22 § i kyrkoordningen, se ovan ang. kyrkofullmäktige).

Stiftsfullmäktige

Innan stiftsfullmäktige avgör ett ärende ska det enligt huvudregeln ha beretts av stiftsstyrelsen eller en nämnd. Detta framgår av 7 kap. 6 § som hänvisar till 3 kap. 22 § i kyrkoordningen om kyrkofullmäktige (se ovan ang. kyrkofullmäktige). I praktiken innebär hänvisningen att det i stiftsstyrelsens eller nämndens beredning ska ingå en analys av vilka konsekvenser beslutet får för barn. Om någon beredning överhuvudtaget inte har skett eller om en barnkonsekvensanalys inte

har gjorts inför beslutet, finns en risk att ett beslut kan bli upphävt vid en eventuell beslutsprövning.

Aktuella bestämmelser: 7 kap. 6 § i kyrkoordningen med hänvisning till 3 kap. 22 § i kyrkoordningen

Stiftsstyrelsen

Enligt 7 kap. 11 § (första stycket) i kyrkoordningen ska stiftsstyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut i ärenden som regleras i bestämmelsen.

I 7 kap. 11 § står det följande:

”Stiftsstyrelsen ska handlägga vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen. Därvid ska stiftsstyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.

När det behövs för att stiftsstyrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter får styrelsen begära in yttranden och upplysningar från stiftets nämnder, från domkapitlet samt från församlingar och pastorat.”

Exempel på sådana ärenden som avses är utredning och beslut i indelningsfrågor (37 kap. i kyrkoordningen), uppgifter rörande de kyrkliga valen (38 kap. i kyrkoordningen) och fördelning av nettovinsten av förvaltningen av prästlöne-tillgångarna (46 kap. i kyrkoordningen).

Om stiftsstyrelsen inför beslut i sådana ärenden som avses i bestämmelsen inte gjort någon barnkonsekvensanalys, finns en risk att beslutet kan bli upphävt vid en eventuell beslutsprövning. Beslut som fattas av en nämnd omfattas inte av kravet på barnkonsekvens-analys, förutsatt att nämnden inte bereder en fråga till stiftsfullmäktige (se ovan) eller fått uppgifter delegerade från stiftsstyrelsen. Inte heller domkapitlet omfattas av kravet på barnkonsekvensanalys.

Aktuell bestämmelse: 7 kap. 11 § i kyrkoordningen.

Kyrkomötet

Det finns inget krav på att en barnkonsekvensanalys ska ha genomförts inför beslut i kyrkomötet. I sin skrivelse till kyrkomötet (KsSkr 2012:3 s. 12 f.) anförde kyrkostyrelsen följande skäl för att undanta beredning i kyrkomötet:

”På den nationella nivån sker inte någon motsvarande beredning av kyrkostyrelsen inför beslut i kyrkomötet som på den lokala och regionala nivån. För att åstadkomma barnkonsekvensanalyser inför beslut i kyrkomötets alla ärenden skulle det därför behöva införas ett krav när det gäller den beredning som sker i kyrkomötets utskott. Enligt kyrkostyrelsens

mening är detta knappast rimligt eller ens praktiskt genomförbart utifrån de förutsättningar som utskottsarbetet bedrivs idag. En barnkonsekvensanalys som tas fram under utskottsberedningen av ett ärende i kyrkomötet torde av praktiska skäl aldrig kunna bli något annat än en 'tom pappersprodukt'. Det skulle snarare göra mer skada än nytta att låta utskotten genomföra barnkonsekvensanalyser som av praktiska skäl inte kan hålla den kvalitet som måste eftersträvas."

Beslut av kyrkomötet kan inte bli föremål för beslutsprövning.

Aktuella källor: KsSkr 2012:3

(<<https://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/skrivelser-fran-kyrkostyrelsen-2012>>), se även bet. O 2012:1

(<<https://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/betankanden2012>>)

Kyrkostyrelsen

Enligt 12 kap. 3 § första stycket i kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut i ärenden som regleras i bestämmelsen.

I 12 kap. 3 § står det följande:

"Kyrkostyrelsen ska handlägga vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen. Därvid ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut. Beslut om bestämmelser som kyrkostyrelsen enligt kyrkoordningen kan utfärda får inte delegeras."

Exempel på sådana "ärenden" är när kyrkostyrelsen i vissa fall ska pröva tillhörighet till någon av de icke-territoriella tyska församlingarna (35 kap. 8 § i kyrkoordningen), kollektändamål och dagar för rikskollekter (43 kap. 4 §), beslut om inträde i och utträde ur Svenska kyrkan för personer som inte är folkbokförda i Sverige (29 kap. 6 § tredje stycket) samt dispens för inträde för de som inte är svenska medborgare eller utländsk medborgare bosatt i Sverige (29 kap. 1 §).

I 2 § i Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen har också föreskrivits att "kyrkostyrelsen i sitt arbete ska verka för barnets bästa genom att göra barnkonsekvensanalyser inför beslut". Av kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2012:3 s. 12) framgår att bestämmelsen infördes mot bakgrund av att det, som bestämmelsen i kyrkoordningen formulerats (12 kap. 3 §) ansågs "oklart om den även avser sådana ärenden där kyrkostyrelsen i någon mening, om än inte formellt, har berett en fråga för beslut i kyrkomötet genom att avge en skrivelse till kyrkomötet. För att

även sådana fall ska täckas föreslår kyrkostyrelsen en ändring i kyrkostyrelsens instruktion”.

Beslut av kyrkostyrelsen kan inte bli föremål för beslutsprövning.

Aktuella bestämmelser: 12 kap. 3 § i kyrkoordningen, 2 § i Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen.

Aktuella källor: KsSkr 2012:3

(<<https://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/skrivelser-fran-kyrkostyrelsen-2012>>), se även bet. O 2012:1

(<<https://www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet/betankanden2012>>)

Beslutsprövning

Ett beslut som fattas av en församling, ett pastorat eller ett stift kan begäras beslutsprövat i enlighet med bestämmelserna i 57 kap. 8-20 §§ i kyrkoordningen. Beslut av församling och pastorat prövas av domkapitlet som första instans och beslut av stift av Svenska kyrkans överklagandenämnd (9 §). Endast de grunder som anges i 57 kap. 10 § kan medföra att ett beslut upphävs. Dessa är att beslutet:

1. inte har tillkommit i rätt ordning
2. hänför sig till något som inte är en angelägenhet för församlingen,
3. har fattats av ett organ som har överskridit sina befogenheter, eller
4. strider mot kyrkoordningen, någon annan kyrklig bestämmelse eller någon rättsregel som Svenska kyrkan har att följa.

Av 57 kap. 8 § sista stycket anges dock att beslutsprövning inte kan ske där det:

Finns särskilda föreskrifter om överklagande i lag (t.ex. för begravningsverksamheten 11 kap. 6 § begravningslagen), annan författning eller i kyrkoordningen.

Rör beslut av rent förberedande art (av processekonomiska skäl har det ansetts tillräckligt att slutliga beslut i ett ärende kan överklagas; t.ex. beslut om budgetförslag [ÖN 16/02, 52/05] och utannonsering av anställning [ÖN 6/02]).

Rör beslut av rent verkställande art (t.ex. debitering enligt tidigare fastställd taxa, inkassoåtgärder).

Gäller ett beslut som har fattats av ett domkapitel eller av ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte.

Avgöranden från Överklagandenämnden:

Här kan du hitta avgöranden från Överklagandenämnden (om du är uppkopplad på Svenska kyrkans intranätet) där frågor om barnkonsekvensanalys har prövats:

<http://internwww.svenskakyrkan.se/överklagandenämnden/Barnkonsekvensanalys?subjectareaid=100015317>

Sammanfattning

Vilka organ ska göra barnkonsekvensanalys?

Av kyrkoordningen framgår att följande organ ska göra barnkonsekvensanalys:

Lokal nivå: Kyrkofullmäktige och kyrkoråd men inte kyrkoherde, församlingsråd eller valnämnd.

Stiftsnivå: Stiftsfullmäktige och stiftsstyrelsen men inte domkapitel, biskop eller nämnd.

Den nationella nivån: Kyrkostyrelsen men inte kyrkomötet.

På alla nivåer:

De/dem/den som fått delegerad beslutsrätt från ett ovan nämnt organ. Som exempel kan nämnas ett utskott, ett församlingsråd eller en kyrkoherde som fått delegation från kyrkorådet.

Vissa andra fall där ett överordnat organ bestämt att en barnkonsekvensanalys ska göras inför beslut.

I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet.

”

Vad betyder beslutet?

Svenska kyrkan har i sitt arbete, genom kyrkomötets beslut från år 2012, kopplat samman barnkonsekvensanalysen med det formella beslutsfattandet. Det betyder inte att barnkonsekvensanalysen behöver vara en del av beslutet, men beslutet ska i beredningen ha föregåtts av att en barnkonsekvensanalys har gjorts. Detta betyder att en barnkonsekvensanalys är en del i beredningsprocessen inför ett beslut och ett beslutsunderlag, som med fördel får formen av en skriftlig rapport/dokument eller ett särskilt avdelat avsnitt. Kyrkoordningen anger att beslut som fattas utan att kraven på beredningen uppfylls, däribland att en barnkonsekvensanalys har gjorts, riskerar att upphävas vid en

överprövning. På grund av detta är det viktigt att barnkonsekvensanalysen redovisas på ett sådant sätt att det är möjligt för bl.a. en överprövningsinstans att konstatera om en barnkonsekvensanalys har gjorts inför beslutet.

Innehållskrav på församlingsinstruktionen

Kyrkomötets beslut år 2012 innebar inte bara att barnkonsekvensanalys ska göras inför själva beslutsfattandet. Det infördes också ett krav på innehållet i församlingsinstruktionen enligt 57 kap. 5 §. Där anges att barnets perspektiv särskilt ska behandlas i det pastorala programmet utifrån en barnkonsekvensanalys.

Krav från överordnade organ

Inget hindrar att andra än de i kyrkoordningen uppräknade organen använder sig av barnkonsekvensanalys för att få bättre beslut, i linje med kyrkoordningens inledning om barnets särställning i kristen tro. Det kan också förekomma att ett överordnat organ i ett reglemente eller en instruktion bestämt att ett underordnat organ inför beslut ska göra barnkonsekvensanalyser på samma sätt som kyrkomötet gjort för kyrkostyrelsen.

Delegationsbeslut

Om ett organ som omfattas av kravet på barnkonsekvensanalys inför beslutsfattande delegerar sin rätt att fatta beslut till ett annat organ, t.ex. ett utskott, gäller fortfarande att en barnkonsekvensanalys ska göras inför det beslut som fattas på delegation. Det betyder i praktiken att t.ex. ett församlingsråd som fått delegation från kyrkorådet ska se till att en barnkonsekvensanalys gjorts innan de fattar beslut i ett sådant ärende.

Nationell nivå

På den nationella nivån gäller att när kyrkostyrelsen handlägger vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut. Detta framgår av 12 kap. 3 §. Därutöver har kyrkomötet bestämt att kyrkostyrelsen i sitt arbete ska verka för barnets bästa genom att göra barnkonsekvensanalyser inför beslut. Detta framgår av Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Instruktion för kyrkostyrelsen.

Stiftsstyrelse och stiftsfullmäktige

På stiftsnivån gäller att beslut som fattas av stiftsfullmäktige ska föregås av en beredning av stiftsstyrelsen. I denna beredning ska enligt 7 kap. 6 § och 3 kap. 22 § ingå en analys av vilka konsekvenser beslutet får för barn. Stiftsstyrelsen ska därutöver, när styrelsen handlägger vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen, verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför dessa beslut. Detta framgår av 7 kap. 11 §.

Församling och pastorat

På den lokala nivån gäller att beslut som fattas av kyrkofullmäktige ska föregås av en beredning i kyrkorådet. I denna beredning ska enligt 3 kap. 22 § ingå en analys av vilka konsekvenser beslutet får för barn. Motsvarande gäller för kyrkorådet när kyrkorådet fattar egna beslut. Det framgår av 4 kap. 4 § att kyrkorådet ska verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.

Men det betyder mer...

Beslutet innebär också att Svenska kyrkan tydliggör sin ambition att leva upp till kyrkoordningens skrivning om barnet. I inledningstexten till första avdelningen i kyrkoordningen anges följande: "I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet."

Detta förutsätter att det finns kompetens och förmåga, att bära ett barnperspektiv i det arbete, uppgift eller uppdrag jag som anställd, förtroendevald eller frivillig medarbetare utför.

FN:s konvention om barnets rättigheter

Mänskliga rättigheter gäller för alla, oavsett ålder kön och bakgrund. Barn omfattas av alla förklaringar, deklARATIONER och konventioner som gäller mänskliga rättigheter. Barn är dock mer utsatta och i behov av större skydd än andra grupper. 1978 tillsattes en arbetsgrupp under Kommissionen för mänskliga rättigheter med uppdrag att fram ett förslag till konvention om barnets rättigheter. 1989 antogs FN:s konvention om barnets rättigheter, som omfattar alla barn upp till 18

Svenska kyrkan och barnkonventionen

Svenska kyrkan ser det som självklart och naturligt att använda FN:s konvention om barnets rättigheter - barnkonventionen, i arbetet med barnkonsekvensanalys. När barnet förstås som en rättighetsbärare får vi hjälp att möta barnet och förhålla oss till dess okränkbara värde samt att ge konkretion åt kyrkoordningens formulering om barnets särställning och att barnet särskilt ska uppmärksammas svenska kyrkans verksamheter.

Utgångspunkt

FN:s konvention om barnets rättigheter innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn och är rättsligt bindande för stater som ratificerat den. Två grundprinciper är att:

1. Barn är egna individer med okränkbara rättigheter och inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar.
2. Vid alla beslut som staten (myndigheter) tar ska barnets bästa vara i förgrunden.

4 huvudprinciper

FN:s konvention om barnets rättigheter innehåller 54 artiklar, varav 41 är så kallade sakartiklar och slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha. Övriga artiklar är så kallade formalia artiklar som handlar om hur staterna ska arbeta med barnets rättigheter och hur detta arbete ska följas upp.

Sakartiklarna ska läsas som en helhet. Det går med andra ord inte att lyfta ut en sakartikel och läsa den helt skild från de andra. Fyra av sakartiklarna är huvudprinciper och därmed vägledande för hur helheten ska tolkas.

Artikel 2

Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6

Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

Artikel 12

Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

Att följa barnkonventionen

Sverige ratificerade FN:s konvention om barnets rättigheter 1990. Vart femte år skickar regeringen en rapport till FN:s Barnrättskommittén i Genève där det granskas hur Sverige som lever upp till denna förpliktelse. FN:s konvention om barnets rättigheter utgår från ett barnrättsperspektiv, vilket innebär att barnet har vissa rättigheter som utgår från de artiklar som anges i barnkonventionen.

Barnet som rättighetsbärare

Barnet är enligt FN:s konvention om barnets rättigheter - rättighetsbärare. Med denna utgångspunkt blir den vuxne skyldighetsbärare, det vill säga den som har skyldighet att anta ett barnrättsperspektiv för att säkerställa att FN:s konvention om barnets rättigheter efterlevs. Svenska kyrkan har i formell mening inga andra förpliktelser (förutom dem förpliktelser vi lägger på oss själva) att efterleva FN:s konvention om barnets rättigheter. Svenska kyrkan uppfattar FN:s konvention om barnets rättigheter som ett viktigt instrument för att förverkliga det som uttrycks i kyrkoordningen och som handlar om att i kristen tro intar barnet en särställning och behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter. Svenska kyrkan har under långt tid och på olika sätt engagerat sig för att stärka barnets rättigheter. Beslutet att införa barnkonsekvensanalys inför beslut är ett tydligt exempel på detta.

Barnrättsperspektivet i din arbetsorganisation

I vilken grad är din arbetsorganisation genomsyrad av ett barnrättsperspektiv?

- Vi respekterar barnets fulla människovärde och integritet?
- Vi beaktar barnets rätt till utveckling, liv och hälsa?
- Vi diskriminerar inte barn på grund av härkomst, kön, religion, funktionshinder eller andra liknande skäl?
- Det är barnets bästa, både på lång och kort sikt, som övervägs i alla beslut som berör dem direkt eller indirekt?
- Barnet har möjlighet att säga sin mening och får den respekterad?
- Vi avsätter tillräckligt med resurser för att främja barnets rättigheter?
- Både barn och vuxna (anställda, volontärer, förtroendevalda och deltagare i verksamheter) har god kunskap om barnets rättigheter?

Olika perspektiv

I arbetet med Barnkonsekvensanalys är det viktigt att fundera över olika perspektiv kring barnet. De tre perspektiven (barnets perspektiv, barnrättsperspektiv - barnperspektiv) går in i varandra men de hjälper till att klargöra var tyngdpunkten finns i vår barnkonsekvensanalys.

Barnrättsperspektivet handlar om de rättigheter som barnet har i enlighet med lagstiftning, regler och konventioner. Svenska kyrkan har under långt tid och på olika sätt engagerat sig för att stärka barnkonventionens ställning i Sverige (barnrättsperspektivet). Ett barnrättsperspektiv genomsyrar verksamheten när:

- barnets fulla människovärde och integritet respekteras
- barnets utveckling samt rätt till liv och hälsa beaktas
- barnet inte diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionshinder eller andra liknande skäl
- barnets bästa, både på lång och kort sikt, uppmärksammas och övervägs i alla beslut som berör dem direkt eller indirekt
- barnet får möjlighet att säga sin mening och får den respekterad
- tillräckliga resurser avsätts för att främja barnets rättigheter
- barn och vuxna har god kunskap om barnets rättigheter

Barnets perspektiv - är reserverat för barnet självt. Barnets perspektiv är barnets egen berättelse och förståelse av sin situation. Det är bara barnet som kan ha barnets perspektiv. Det som komplicerar det hela är att ofta är det den vuxne ansvarar för samtalet och/eller initierar någon slags metod som ska hjälpa barnet att komma fram till barnets egna perspektiv. Som vuxen är jag också den som dokumenterar och tolkar vad barnet har gett uttryck för. I en intervjusituation måste jag räkna med den så kallade "intervjuareffekten". Detta innebär att intervjuaren och den som intervjuas alltid hamnar i något slags samspel och att detta påverkar både frågor och svar. För att komma riktigt nära barnets perspektiv måste den vuxna på olika sätt, beroende på ålder och mognad, kommunicera med det enskilda barnet. Barnet kan också behöva hjälp att formulera sitt perspektiv genom att vi ställer frågor och genom att vi ber om förtydliganden.

Barnperspektiv - Svenska kyrkan har i Kyrkoordningen angett att barnet har en särställning i kristen tro och att barnet behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter. Detta förutsätter en förmåga att anlägga ett barnperspektiv. För detta krävs att den vuxne använder sina erfarenheter, känslor och kognitiva förmåga för att förstå situationer, sociala strukturer, kulturella fenomen, miljö och sammanhang utifrån barnets perspektiv.

Vuxna som arbetar professionellt med barn och unga har ofta en särskild barnkompetens som blir en del av deras barnperspektiv. Dessa får funktionen av barnföreträdare, vilket är särskilt viktigt när vi är intresserade av att möta barn som vi av olika anledningar inte har möjlighet att få tag på. Det kan gälla t.ex. barn som lever i olika former av utsatthet och som är svåra att nå. Det kan också vara så att det vi vill prata med barnet om, kräver en högt utvecklad samtalskompetens som jag helt enkelt inte besitter (då är det bättre att avstå).

5-stegsmodellen

Svenska kyrkan arbetar utifrån en 5-stegsmodell där steg 1-3 är utgör själva barnkonsekvens-analysrapporten (beslutsunderlaget)

Stegen 1-3 hjälper dig att tänka in/få med allt som ska vara med. Vill du använda andra rubriker så kan du göra det. Det viktigaste är att du får med dig innehållet i varje steg.

Typer av beslut

Beslut som har en konsekvens - Det är svårt att tänka att ett beslut bara innebär en konsekvens för barnet (ofta uppstår flera konsekvenser). Men, det finns beslut där det är enklare att beskriva konsekvensen. T.ex. om en församling beslutar att upphöra helt med barn- och ungdomsverksamhet och inte kompensera detta på något vis, då kan vi säga att konsekvensen med stor sannolikhet blir negativ för de flesta barnen som valt att delta i dessa verksamheter.

Barnkonsekvensanalys vid beslut som har flera konsekvenser - När barnkonsekvensanalys görs vid ett beslut om att t.ex. anta en budget, är detta beslut som med stor sannolikhet medför ett flertal konsekvenser för barnet. Här kan det behöva göras en avgränsning.

Vilka konsekvenser ska lyftas fram? Ett ytterligare sätt att avgränsa är att undersöka om det finns några särskilda satsningar i budgeten. Vilka är de stora budgetposterna och/eller jämföra årets budget med föregående års budget och se om det finns förändringar.

Barnkonsekvensanalys som vägledning inför kommande beslut - När vi gör barnkonsekvensanalys i arbetet med framtagande av t.ex. en församlingsinstruktion, handlar det mer om att barnkonsekvensanalysen ska leda rätt i hur vi tänker och planerar de pastorala programmen, snarare än bedöma vilka konsekvenserna blir av ett av ett förslag till beslut. Här finns ännu inga konsekvenser att utgå från. Barnkonsekvensanalysen handlar i detta läge mer om att låta barnets erfarenheter, livssituation,

önsknings och behov påverka en pågående arbetsprocess som ska leda fram till ett förslag till beslut.

Se exempel på hur en BKA kan se ut som handlar om rekommendationer inför ett kommande beslut. Utredningen om fastigheter och kyrkobyggn

Beslut som rör barn exempel 1

En församling beslutar att ersätta ett golv i en kyrkobyggnad. Det rör sig om ett beslut om ROT (reovering, om- och tillbyggnad). Golvet ska inte förändras, bara bytas ut. Första tanken kan vara att bytet av golvet inte kommer att påverka barnet. Men, vad kommer arbetet med golvet att innebära? Kommer det bli byggtrafik runt kyrkan? Kan barn på ett säkert sätt gå till och från kyrkan? Ska kyrkan hållas stängd i samband med golvarbetet? Blir det ökat buller och andra störningar? Kan barn- och ungdomsverksamheten fortgå som planerat med tanke på de miljökrav som gäller för lokaler och miljöer där barn vistas?

Beslut som rör barn exempel 2

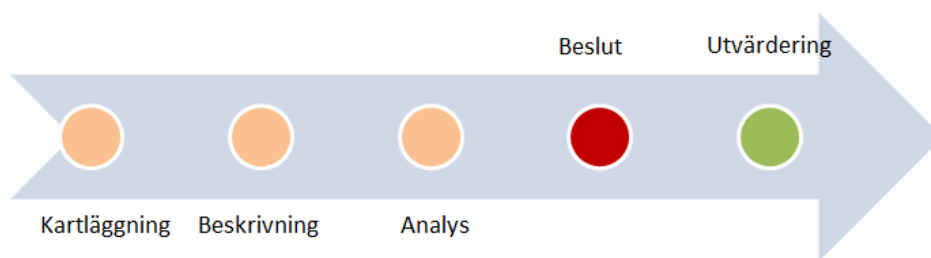
En församling ska ta ett beslut om att köpa in ett nytt ekonomisystem. Istället för att enbart se till förändringar utifrån gränssnitt, snabbhet och datasäkerhet, kan en möjlig konsekvens bli att personal frigörs och kan ta sig an nya arbetsuppgifter som handlar om församlingens grundläggande uppgift (gudstjänst, diakoni, mission och undervisning).

Beslut som rör barn exempel 3

Ett stift ska besluta om försäljning av en tjänstebostad, avsedd för föreståndaren på en kursgård. Spelar det någon roll ur, barnets perspektiv, om tjänstebostaden finns kvar eller inte? Här kan vi tänka konsekvenser på flera sätt. Om pengarna från försäljningen används för att täcka behov gällande barn- och ungdomsverksamhet blir konsekvensen sannolikt positiv för barnet. Å andra sidan kan vi tänka oss att försäljningen av tjänstebostaden gör det svårare att använda kursgården som framtida lägergård för barn- och ungdomsverksamhet. I så fall innebär en försäljning sannolikt negativa konsekvenser för barnet. Vi kan också tänka oss båda sakerna samtidigt. Vi får både en negativ och en positiv konsekvens av ett beslut. Barnkonsekvensanalysens uppgift är då att beskriva båda konsekvenserna och sedan är det upp till dem som tar beslutet att bedöma vad som är barnets bästa.

5 steg läs mer

Direktiv för barnkonsekvensanalysen - För att kunna genomföra en barnkonsekvensanalys måste de som arbetar fram barnkonsekvensanalysen

få direktiv. Direktiven kan utgå från följande frågeställningar: Hur mycket tid ska läggas på barnkonsekvensanalysen (omfattning på arbetet)? När ska barnkonsekvensanalysen vara klar? Ska det göras en konsultation eller räcker det med att ta fram uppgifter ur befintligt källmaterial (t.ex. databaser, dokument och rapporter)?

- Är det någon grupp av barn, vars synpunkter eller behov, är särskild betydelsefulla?
- Är det några särskilda värden eller områden som barnkonsekvensanalysen ska ha fokus på (t.ex. utanförskap, kulturarvsdimensionen och liknande).
- Vilken form ska barnkonsekvensanalysen ha d.v.s. själva rapporten? Ska den innehålla bilder, filmer etc.)?
- Ska arbetet med barnkonsekvensanalysen ha några avstämningspunkter mellan den/dem som utför arbetet med barnkonsekvensanalysen och uppdragsgivaren (ofta beslutsorganisationen)?

Kartläggning – steg 1

Metoder för att kartlägga

När du gör en kartläggning ska alltid första prioritet vara att försöka få barnets egen berättelse – har du möjlighet kan du genomföra en barnkonsultation.

Intervjua personer som kan företräda barnets perspektiv (t.ex. lärare, socialsekreterare, poliser, läkare, fritidsledare, kollegor m.m.)

Forskning och rapporter om som på olika sätt belyser barnets erfarenheter, livsvillkor, önskingar och behov

Statistiska uppgifter (t.ex. Max18, SCB, Kyrkostatistiken m.m.)

Vad ska kartläggas?

Det handlar om att kartlägga sådana omständigheter, skeenden och förutsättningar som har att göra med det beslut som ska tas. Om det t.ex. handlar om ett beslut som rör en sammanläggning av församlingar, är det en mycket komplex fråga som med stor sannolikhet rymmer både positiva och negativa konsekvenser för barnet. Utgångspositionen är att jag vill få reda på vilka konsekvenserna blir för barnet om det beslutas på ett visst sätt.

- ✓ Jag måste då försöka kartlägga hur barnets och församlingarnas kontakt ser ut i nuvarande läge. Här kan det vara viktigt att undersöka följande:
- ✓ Hur många barn finns det i de olika församlingarna?
- ✓ Hur ser utvecklingen ut när det gäller födelsetal?
- ✓ Är barnen mobila och har möjlighet att byta lokaler, om det nu skulle vara en konsekvens av en eventuell sammanslagning?
- ✓ Finns det verksamheter som barnet deltar i som riskerar att försvinna, om vi gör på det ena eller andra sättet?
- ✓ Finns det personal som kan "flytta med" verksamheterna?
- ✓ Finns det särskilda omständigheter i någon av församlingarna när det gäller sådant som rör socialt utanförskap och marginalisering?

Hur vet jag om min kartläggning stämmer?

Att värdera källorna är en viktig uppgift i en kartläggning. I en kartläggning används kanske både kvalitativa uppgifter som intervjuer, observationer, foton, teckningar m.m. och kvantitativa uppgifter som statistik, enkätundersökningar och liknande.

I barnkonsekvensanalysen ska man alltid vara noga med att redovisa de inhämtade uppgifterna (ange källor och metoder) för att läsaren av barnkonsekvensanalysrapporten ska ha en möjlighet att värdera grad av generaliserbarhet, representativitet och trovärdighet.

Beskrivning – Steg 2 (vilka, hur och vad?)

- ✓ Redogörelse för beslutet? (Beskrivning av det föreslagna beslutet)
- ✓ Hur förhåller sig det föreslagna beslutet till barnkonventionens artiklar.
- ✓ Glöm inte bort de tre fakultativa tilläggsprotokollen (Barns indragning i väpnade konflikter, Sexuell exploatering av barn och Klagorättsprocedur som rör enskilda individers möjligheter att uppmärksamma när t.ex. barnkonventionen inte efterlevs).
- ✓ Finns det lagstiftning på området som reglerar - strider det föreslagna beslutet mot rekommendationer på området? Eller till och med mot gällande lagstiftning?

- ✓ Hur har jag arbetat i kartläggning (metoder). Har jag konsulterat barn? Vilka barn har deltagit och hur har förutsättningar varit?
- ✓ Finns det intressekonflikter mellan olika barns behov?
- ✓ Kompensatoriska åtgärder för att minska negativa konsekvenser av beslutet alternativt föreslå alternativa beslut.

Analys – steg 3

Analys handlar om att bedöma vilka konsekvenser ett beslut får för barnet. Det engelska begreppet för barnkonsekvensanalys är *assessment* som betyder bedömning.

En analys ska hjälpa till att se och förstå mer än vad jag annars skulle gjort om jag i min barnkonsekvensanalys enbart redovisat kartläggningen och beskrivningen. Ett bra sätt att tänka analytiskt är att ställa frågor till materialet, det vill säga det som utgörs av kartläggning och beskrivning.

Att göra analys är att bedöma vilka konsekvenser (positiva eller negativa) som uppstår för barnet vid ett beslut.

Prövning – steg 4 (dags för beslut)

Prövningen innebär att beslutsorganisationen gör en sammantagen helhetsbedömning av alla relevanta fakta utifrån kartläggningen, beskrivningen och särskilt det som framkommer i analysen (det som utgör barnkonsekvensanalysrapporten).

I möjligaste mån ska beslutsfattare ta hänsyn till både kortsiktiga och långsiktiga effekter för barnet eller barnen, vilka då förhoppningsvis finns redogjord för i analysdelen.

Att barnet har en särställning i kristen tro och att barnet särskilt ska uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter betyder att det är barnets bästa som ska beaktas vid beslut. Ibland kan det upplevas som om det helt enkelt inte finns några möjligheter att ta beslut som är i enlighet med barnets bästa. När detta inträffar hjälper barnkonsekvensanalysrapporten att kompensera och begränsa de negativa konsekvenserna för barnet av ett beslut.

Utvärdering – steg 5

Barnets bästa är område som är föränderligt och där vuxna i allra högsta grad finns med som aktörer. Ett kvalitetsarbete avseende barnets bästa handlar om kunskap, om att frilägga attityder och utveckla förhållningssätt. Med vilka föreställningar och antaganden möter jag barnet? Hur tänker jag på mig själv i relation till barnet? Vilken roll vill jag inta i relation till barnet?

Det behöver föras kontinuerliga samtal om barnets bästa, i en kyrka som både vill vara nyfiken på de barn den möter och intresserad vad som uppstår i detta möte.

Även med väl utförda barnkonsekvensanalyser kan det gå fel. När vi utvärderar skapas möjligheten att se och förstå detta. I Svenska kyrkan kopplas utvärdering ofta till bokslut och verksamhetsberättelse. Det kan vara bra att göra en "särskild" verksamhetsrevision utifrån ett barnperspektiv. Det kan gå till så att under en rubrik "Barnets särställning", anges på vilket sätt barnets erfarenheter, livssituation, önskningar och behov påverkat beslutsprocesserna och vilka förändringar som därför har gjorts.

Att möta barnet

Att låta barnets röst få bli en del i beslutsprocesser handlar om att lyssna till vad barnet tänker, känner och säger och låta detta berika beslutsprocessen.

Det handlar om att barnet röst:

- ✓ Berikar beslutsunderlaget - bättre beslut
- ✓ Kompenserar för ett demokratiskt underskott - barn kan inte rösta i val (undantaget just för kyrkoval där barnet kan rösta från 16 år)
- ✓ Stärker barnet uppfattning av att tillhöra ett sammanhang
- ✓ Ger barnet kunskaper, då barnet sätter sig in i viktiga frågor
- ✓ Kom ihåg! Delaktighet i demokratiska processer är kunskapsgenerande för både barn och vuxna.

Använd befintliga grupper och verksamhetstider

Det är svårt att hitta "nya" tider och låta konsultationen bli en egen aktivitet mitt under pågående terminer och verksamheter.

Använd i stället de grupper och tider som redan finns. Konsultationen kommer då att sträckas ut något över tid, men fördelarna överväger då barnen kan förberedas på vad som ska hända, ledarna för grupperna/verksamheterna kan göras delaktiga och kan bidra aktivt under själva konsultationen samt att representativiteten stärks då möjligheten att täcka in ålderskategorier hänger ihop med grupptillhörighet.

Var noga med att redogörelsen av källorna inte leder till att barnet lämnas ut.

”

Samtycke av vårdnadshavare

Barnet som deltar i konsultationen bör ha vårdnadshavares samtycke. Samtyckesblanketten ska undertecknas av vårdnadshavare efter samråd med barnet, med fördel innan konsultationen påbörjas. I samtyckesblanketten formuleras hur det insamlade materialet kommer att användas. Ska materialet användas av någon annan, eller på något särskilt sätt ska detta anges (du hittar en mall för detta under fliken resurser). Glöm ej bort samtycke krävs också av vårdnadshavare för alla barn som deltar i konsultationen.

Barn som vi inte når?

I de fall det finns en önskan möta barn som vi kanske inte har i församlingsverksamheten, blir det mera komplicerat. Finns inte kontaktytorna och relationerna till dessa barn blir det i praktiken mycket svårt att få till stånd en konsultation. En möjlighet är att ge sig där barn befinner sig (skolor, fritidsgårdar, föreningar, platser i kommunen där barn och ungdomar rör sig, osv.). Tänk också på att djupa samtal om svåra saker leder till att den vuxne (den som i det här fallet möter barnet) får ett ansvar också för den fortsatta relationen med barnet. Du bör också fundera på sådant som rör gränssättning till själavården, anmälningsplikt och tystnadsplikt.

Involvera ledarna i grupperna/verksamheterna

För att öka tryggheten för barnet och för att få ut mesta möjliga av hearingen är det viktigt att ledarna i grupperna/verksamheterna görs delaktiga. Ledarna (som den person barn och vårdnadshavare känner) spelar en viktig roll för berätta om vad konsultationen är och vad den går ut på. Ledarna är också personer som barn och föräldrar har förtroende för och det är bra om dessa ledare också genomför t.ex. intervjuer, då kvaliteten i samtalen blir bättre när intervjuare och den som blir intervjuad känner varandra.

Dokumentation

Viktigt är också att tänka på att metoderna som används också ger möjlighet att till dokumentation som du kan använda till din barnkonsekvensanalysrapport. Detta kanske låter enklare än vad det är, men många goda samtal, förståelse, perspektiv, idéer och annan klokskap ska inte bli något som bara stannar hos dem som varit med i samtalet. Poängen med konsultationen är att det som kommer fram ska kunna bli ett underlag för en barnkonsekvensanalysrapport som ska läsas av personer

som inte varit med men som behöver få kännedom om allt det viktiga som framkommit.

Det är också värdefullt att dokumentera konsultationen på ett sådant sätt att vi kan använda den under en längre period. En väl genomförd dokumentation, med innehållsförteckning, sidnumrering, rubriker, korrekt återgivna citat osv. gör att konsultationen kan användas som underlag till barnkonsekvensanalyser inför kommande beslut.

Dela med varandra!

Dela gärna insikter och erfarenheter som görs i arbetet med barnkonsekvensanalyser mellan pastorat. Både när det gäller metoder och tillvägagångssätt, men också på "resultatet" i den mån det är möjligt.

Tips! Försäkra dig om att det inte finns speciella omständigheter lokalt eller regionalt som påverkar resultatet som du "lånar".

Glöm ej! Kontrollera hur samtycket utformats. Är det okej att använda bilder, citat och liknande utifrån samtycket?

Redogör för källorna!

Var noggrann med att redogöra för "källorna" och vilka barn som intervjuats. Är det barn i den egna verksamheten, barn till anställda, barn som inte alls finns i verksamheten, barn som är utsatta och direkt berörda av det som beslutet handlar om etc.?

Var noga med att redogörelsen av källorna inte leder till att barnet lämnas ut.

Metoder för konsultation

Grundläggande är att du väljer den metod som passar bäst för temat eller frågeställningen samt att du anpassar metoden efter den åldersgrupp du möter i konsultationen. Målet med konsultationen ska vara att barnen ska få en möjlighet att svara/bearbeta temat eller frågeställningen. Ibland kan det vara nödvändigt att använda flera metoder för att "täcka" temat eller frågeställningen. Generellt kan sägas att det är "enklare" desto äldre barnen är som deltar i konsultationen (du kan använda fler metoder).

Kom ihåg! Barnet måste få en chans att sätta sig in i själva frågan. När t.ex. Trafikverket arbetar med barnkonsekvensanalys, brukar de börja med att barnen, som berörs av ett beslut, får gå runt och titta på den plats där till

exempel en ny trafiklösning planeras (Walk/Gåtur). En viktig del i denna process är att göra sig "främmande för platsen" och försöka se den med nya ögon, då de flesta barn och vuxna har en tendens att vänja sig och att samspela.

Barnpaneler/barnråd

Barn diskuterar med varandra under ledning av någon vuxen som dokumenterar det som sägs (via anteckningar eller ljudupptagning). Ofta går det till så att barnpanelen/barnrådet får färdiga frågor att arbeta med. Barnpanelen/barnrådet behöver inte vara överens om ett gemensamt svar utan barnet som ingår i panelen eller rådet är att betrakta som "expert" som i dialog med andra barn och samtalsledare resonerar kring en fråga eller ämne.

Intervjuer

När det gäller barn (gäller också vuxna) kan du låta dem pyssla/rita eller göra någon annan aktivitet under tiden de blir intervjuade. Det bra om den som intervjuar är en person som barnet är trygg med (t.ex. en ledare som de känner).

När du planerar din intervju kan du göra på lite olika sätt. När det gäller barn så kan det vara bra att intervju dem i mindre grupper (en så kallad gruppintervju). fördelarna med detta är att barnen får stöd i varandra samtidigt är det lätt att något eller några barn tar över, detta måste intervjuaren vara observant på.

Du kan också välja om du ha ett fast frågebatteri som du går igenom med barnet/barnen. Detta går oftast fortast men du riskerar att inte ge utrymme för sådant som barnet kanske vill prata om. En medelväg är att intervju mer tematiskt, men sedan låta samtalets dynamik styra dina följdfrågor. fördelen med medelvägen är att du ger utrymme för sådant som du inte tänkt på i förväg eller förväntade dig, men som kan visa sig vara viktigt.

Se exempel på barn som pratar om etisk hållbarhet

<https://youtu.be/VfBsYSC9gg>

Tips! Använd inspelningsutrustning av god kvalitet (använder du mobilen så gör ett litet soundcheck där du får bästa vinkel för ljudupptagningen), detta har du igen när du skriver ut din intervju. Tänk på att intervjuerna inte ska bli för långa då det ofta tar mer tid än vad man tror att lyssna igenom och skriva ut.

Fasta frågor eller öppna?

Du kan också välja om du ha ett fast frågebatteri som du går igenom med barnet/barnen. Detta går oftast fortast men du riskerar att inte ge utrymme för sådant som barnet kanske vill prata om. En medelväg är att intervjua mer tematiskt, men sedan låta samtalets dynamik styra dina följdfrågor. Fördelen med medelvägen är att du ger utrymme för sådant som du inte tänkt på i förväg eller förväntade dig, men som kan visa sig vara viktigt.

Intervjuaren kan därtill välja att jobba helt strukturerat med ett färdigt frågebatteri. Det finns fall där den helt ostrukturerade intervjuformen kan fungera och när man vill prata med barnet om sådana saker där jag som intervjuare har liten eller ingen förkunskap alls. Här skulle varje form av fixerade frågebatteri, med stor sannolikhet, försvåra barnets berättelse.

Att intervjua helt utan struktur där intervjupersonerna får styra samtalet ställer stora krav i dokumentationsfasen. Vad har egentligen blivit sagt? Vad betyder intervjupersonens övergångar från ett ämne till ett annat och hur hänger det ihop? Hur ska jag jämföra mina olika intervjuer?

Gruppövningar

Här finns en mängd övningar att använda sig av. Det kan handla om "heta stolen", rotationsövningar (grupper och stationer), värderingsövningar, m.m. Tänk på att övningarna ska gå att dokumentera utan allt för mycket jobb. Tänk igenom noga före hur du ska dokumentera.

Tips! Glöm inte bort att tänka igenom hur metoden tjäna syftet (dvs. att tydliggöra barnets behov, önsksningar och intentioner). Metoden ska gå att dokumentera på något vis annars är det bortkastad tid (även om metoden i sig kan vara meningsfull för de deltagarna).

Observationer

En eller flera observerar barnets/barnens beteenden (vad de säger och gör) vid något speciellt tillfälle. Om vi t.ex. vill veta hur konfirmander uppfattar sina gudstjänstbesök, kan vi observera hur placerar de sig i kyrkorummet? Tappar de koncentrationen/uppmärksamheten? När och hur gör de det? Hur interagerar de med övriga i församlingen? Osv. Här är film och bild ett bra sätt att dokumentera.

Gåtur (walk)

Gå runt med barnet i de fysiska miljöerna (t.ex. en kyrkobyggnad) och be barnet berätta: Vad kallar de olika platser i kyrkorummet (deras egna ord)? Hur känns det att vara på just den platsen? Vad kan man göra på den här

platsen (meningserbjudandet)? Denna metod kan vara bra om jag är intresserad av hur barnet tänker och känner kring de fysiska rum de rör sig i.

Enkäter

Är vi intresserade av att fråga äldre barn (t.ex. konfirmander och uppåt) kan det vara en möjlighet att använda enkäten. Fördelen med detta är att det går fort och att enkäten "dokumenterar" sig självt. Nackdelen är att vi redan på förhand har bestämt exakt vilka frågor vi vill ställa och att vi riskerar att missa någon väsentligt som vi helt enkelt inte har tänkt på. Vill man gardera sig för detta så kanske enkäten utformas väldigt öppen utan fasta svarsalternativ för att ge utrymme åt sådant som barnet tänker på, men som inte vi har tänkt på. Väljer man att arbeta utan fasta svarsalternativ tar det oftast lite tid på att sortera och sammanställa svaren.

Tips: Har du tillgång till programvara för webbenkäter (t.ex. Easyresearch)? Webbenkäten går fortare att skicka ut samt att dessa programvaror brukar ha någon form av automatisk funktion för "rapporter", som gör att de går snabbt att sammanställa.

Skapande

Låt barnen rita eller på annat sätt uttrycka sig (använd gärna foton och bilder tagna med mobilkameror) och sedan fråga barnet hur de tänker kring det de ha filmat, fotat eller ritat. Lite äldre barn kan man låta uttrycka sig i andra former som texter, poesi och liknande och på det sättet berätta om sådant vill vi veta. Ett ytterligare sätt är att göra så kallade digitala berättelser som kan göras väldigt smidigt i exempelvis powerpoint. Barnet ritar sin berättelse (gör ett antal bilder) och sedan spelar in (sin egen röst) som berättar om bilderna (det blir som ett bildspel med speakerröst). Fördelen med skapande metoder är att de i någon mening dokumenterar sig självt.

Se ex:

<http://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/vart-arbete/arsrapporteringar/signaler-2012/digitala-berattelser/>

Tips! Foton/film/bild kan ibland fånga en komplex verklighet på ett sätt som orden ej klarar av. Foton/film/bild kan direkt dokumentera hur ett barn uttryckt sig. Fotot/filmen kan också var en del i att dokumentera själva arbetsprocessen (det kan vara värdefullt för de som inte är med under

själva konsultationen att få bilder på hur arbetsprocessen sett ut, och inte bara läsa om det i 5-stegsmodellens steg: "beskrivningen").

Svenska Kyrkans Unga är en viktig och bra resurs i arbetet med barnkonsekvensanalys.

Informanter - Svenska kyrkan har en barn- och ungdomsrörelse som kan ge värdefull information om hur det är att vara barn i Svenska kyrkan.

Metodstöd - Svenska Kyrkans Unga har stor erfarenhet av att använda övningar/metoder för att stärka barns delaktighet.

Barnkonsultationer - Svenska Kyrkans Unga kan hjälpa till att planera och genomföra barnkonsultationen. Fråga din lokalavdelning!

<http://svenskakyrkansunga.se/>

Det handlar om barnet

Glöm inte bort att det handlar om barnet inte om intervjuaren!

Tänk på att intervjusituationen är bunden till sin kontext och att barnet/barnen kommer till intervjusituationen med sin egen förhistoria och kanske har det hänt något speciellt under dagen som påverkar deras känslöstruktur och därmed samtalen. Som intervjuare (om det är jag intervjuar de barn som jag kanske är ledare för) kan man bli besviken om barnet beskriver verksamheten som "tråkig" eller är kritiskt mot hur jag fungerar som ledare.

Tips! Var professionell och styr intervjun bort från sådant som direkt handlar om dig och barnets personliga relation.

Hur gjorde Nacka och Västerås?

Under 2015 genomförde Stockholms stift och Västerås stift (tillsammans med Kyrkokansliet) konsultationer med barn (Nacka och Västerås församling). Dessa konsultationer var inspirerade av Unga Direkt. Både Nacka och Västerås församling, hade målet att använda resultatet för att utveckla församlingsverksamheten. Det fanns med andra ord, ingen specifikt beslut som skulle fattas eller något specifikt ärende i botten, utan de ämnen och teman som valdes (det de ville prata med barnet om) var sådant som bedömdes vara viktigt att veta för att utveckla arbetet i respektive församlingar (kommande beslut).

TIPS! Under "Resurser" hittar du barnkonsultationsrapporten från Nacka församling.

Tema/frågeställningar

Vad ska man prata om?

Det enkla svaret är att vi ska prata med barnet om sådant vi bedömer är viktigt för den aktuella frågan/ärendet. Finns det ett färdigt förslag till beslut vars konsekvenser vi kan prata med barnet om? I så fall får detta vara temat för konsultationen. I Nacka och Västerås församling önskade man vägledning inför kommande beslut och de fick själva lista vilka teman de bedömde som relevanta.

Nacka församling valde följande teman:

1. Fritid
2. Gudstjänst
3. Ledarskap
4. Tro
5. Konfirmation

Att det blev dessa teman, berodde på att dels var församlingen intresserad av detta utifrån arbetet med den kommande församlingsinstruktionen och dels var det sådant som berörde de grupper som var utvalda att medverka i konsultationen.

I Västerås valdes följande teman:

1. Ungas situation i samhället?
2. Hur fungerar Tomasgården (öppen kyrklig ungdomsverksamhet av fritidsgårdskaraktär) som mötesplats?
3. Hur fungera Duvan (babyrytmik) som mötesplats?
4. Hur ser behoven ut?
5. Hur ser barnets och vårdnadshavarens vardag ut (tider och rörelsemönster)?

Dessa teman var resultat av en arbetsprocess som pågått (församlingens anställda och förtroendevalda) och var kopplade både till barn och vårdnadshavarens behov och livsmönster, samt till mer specifika förväntansbilder på vissa typer av verksamheter.

Barnets livsvillkor

När du kartlägger barnets livsvillkor kan du behöva få fram information som finns samlade i statistiska databaser, rapporter och artiklar. Du får här förslag på institutioner, myndigheter och organisationer som samlar in och presenterar sådan information.

Särskild hänsyn till de mest utsatta barnen

Det är svårt att kategorisera de mest utsatta barnen, då utsatthet är ett begrepp som måste tolkas och beskrivas för att få ett innehåll. I den här handboken så nämns ett antal kategorier och grupper av barn som bör få särskilt fokus och särskild omtanke. Det är rimligt att låta dessa barns behov gå före andra barn, då det uppstår en intressekonflikt mellan olika typer av barn i en fråga eller ärende.

Ex på barn vars behov särskilt bör uppmärksammas

- Barn med olika typer av funktionsnedsättningar (fysiska och neuropsykiatriska)
- Barn med psykisk ohälsa
- Barn med fysisk ohälsa
- Barn som inte får sina behov tillgodosedda inom familjen
- Barn som lever i ekonomisk utsatthet
- Barn och unga som utsätts för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar, fysisk eller psykisk försummelse
- Barn och ungdomar med ett socialt nedbrytande beteende.
- Barn och ungdomar som utsätts för mobbning, hot, våld och andra övergrepp
- Barn och ungdomar som har allvarliga relationsproblem i förhållande till sin familj och omgivning
- Barn där stora svårigheter i skolsituationen har uppstått
- Barn som är på flykt
- Barn som tillhör minoritet
- Barn som lever under svåra ekonomiska villkor
- Barn som upplever att den egna könsidentiteten motarbetas
- Barn som upplever att den sexuella läggningen motarbetas

Myndigheten för delaktighet - Myndigheten för delaktighet arbetar för att alla ska ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och kunna ta del av mänskliga rättigheter. <http://www.mfd.se/>

Ekonomifakta.se är en källa till information och kunskap om Sveriges ekonomi. Näringslivets Ekonomifakta, förkortat Ekonomifakta, är en del av Svenskt Näringsliv och ska inspirera till samtal kring Sveriges utmaningar och möjligheter. Svenskt Näringsliv är en arbetsgivarorganisation.

<http://www.ekonomifakta.se>

SCB - Statistiska centralbyråns främsta uppgift är att förse kunder med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Det gör vi i huvudsak på uppdrag av regeringen och olika myndigheter, men vi har även kunder inom

det privata näringslivet och bland forskare. SCB är en statlig förvaltningsmyndighet. I vår instruktion står att vi har ansvar för officiell statistik och annan statlig statistik. Det innebär att vi ska utveckla, framställa och sprida statlig statistik, samordna överlämnandet av statistiska uppgifter till internationella organisationer och även samordna det statliga statistiksystemet i Sverige.

<http://www.scb.se/>

Mucf - Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är en statlig myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar.

<http://www.mucof.se/>

SKL - SKL:s uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner och landsting. SKL fungerar som ett nätverk för kunskapsutbyte och samordning.

<http://skl.se/>

Folkhälsomyndigheten är en nationell kunskapsmyndighet som arbetar för en bättre folkhälsa. Det gör myndigheten genom att utveckla och stödja samhällets arbete med att främja hälsa, förebygga ohälsa och skydda mot hälsohot.

<http://www.folkhalsomyndigheten.se/>

Socialstyrelsen är en statlig myndighet under Socialdepartementet med en bred verksamhet som rör socialtjänst och hälso- och sjukvård. Större delen av verksamheten är riktad till personal, ansvariga och beslutsfattare inom dessa områden.

<http://www.socialstyrelsen.se/>

Max18, Barnombudsmannen - Här hittar du samlad information om Sveriges barn och ungdomar. Statistiken är sorterade på följande rubriker: Ekonomi, hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet, stöld och skydd.

<http://max18.barnombudsmannen.se/max18-statistik/>

Kyrkostatstiken – Svenska kyrkans statistik databas där du kan söka på församlings, stift och nationell nivå. Statistiken är mycket detaljerad och spänner över flera år.

Brottsförebyggande rådet (Brå) är en myndighet som verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det görs genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

<http://www.bra.se/>

Rädda barnen - Här finns information om Rädda Barnen. Verksamhet, t.ex. rapporter, årsredovisningar och annat material.

<https://www.raddabarnen.se/press/faktahjalpen/>

Bris är en politiskt och religiöst obunden barnrättsorganisation. Verksamheten kretsar kring stöd och hjälp till utsatta barn och unga. Bris jobbar för att förbättra barns och ungas villkor och rättigheter. Med utgångspunkt från barnens berättelser driver de opinionsarbete för att få politiker och beslutsfattare att uppmärksamma barnrättsfrågor.
<https://www.bris.se/>

BKA och FIN

Barnkonsekvensanalys och församlingsinstruktion

Barnkonsekvensanalysen bör beskriva barnets erfarenheter, livssituation behov och önsknings i relation till framförallt det pastorala programmet. Att göra barnkonsekvensanalys i relation till församlingsinstruktion liknar den barnkonsekvensanalys som görs inför kommande beslut. Det vill säga, det finns egentligen inga konsekvenser att utgå från, utan barnet ges möjlighet att påverka en pågående arbetsprocess som ska leda fram till en färdig församlingsinstruktion. Genom att lyssna på barnet får vi vägledning i denna arbetsprocess när det gäller inriktning och innehåll. Vi kan använda oss av 5-stegsmodellens, första tre steg: kartläggning, beskrivning och analys, men tyngdpunkten i den här arbetsprocessen hamnar på själva kartläggningen.

Kom ihåg! Poängen med barnkonsekvensanalysen är att utforma en församlingsinstruktion som innehåller ett barnperspektiv!

Frågor/teman att utgå från i kartläggningen

- Hur ser barnets livsvillkor och livssituation ut i vår församling?
- Finns det barn i vår församling som är
- särskilt utsatta (dessa barns erfarenheter, livsvillkor, behov, önsknings bör få prioritet)?
- Finns det grupper av barn som vi idag inte
- når med församlingens verksamhet, men som vi vill ska innefattas i de pastorala strategierna?
- På vilket sätt kan vi samverka med kommunen, föreningslivet och samfund/kyrkor?
- På vilket sätt vill, kan och önskar barn vara delaktiga i församlingslivet?

Sätt att förstärka barnperspektivet i omvärldsbeskrivningen (i församlingsinstruktion):

- Barnkonsultation

*Bejakade värden
måste få pastoral
pedagogisk praxis,
om det ska bli på
riktigt!*

”

- intervjua barnföreträdare - Använd kompetensen hos de människor som har erfarenhet av att arbeta med barn och med barnrelaterade frågor. Intervjua t.ex. lärare, socialarbetare, verksamma inom sjukvård, polis, lokala barnombudsmannen (om det finns en sådan i din kommun) m.m. som på olika sätt har stor kunskap om barnets och den unges situation utifrån sitt specifika verksamhetsområde. Dessa människor kan då anses företräda barnperspektivet.
- Använd forskning - statistiska uppgifter
- Ta fram och sammanställ befintlig kunskap. Förutom forskning, rapporter, tidningar, radio och tv, kan du också ta fram underlag som gjorts t.ex. inför kommunala beslut.

Pastoral och pedagogisk praxis kan handla om:

Kompetensutveckling - Stärka arbetslagets kompetens för att höja medvetandet om och öka kunskapen kring frågor som rör barnet och dess livssituation.

Synliggöra i befintlig arbete - Redovisa det arbete/verksamhet som syftar till att stärka barnets särställning.

Integrera i befintliga mål - Ange barnets bästa som något eftersträvansvärt i befintlig verksamhet. T.ex. "gudstjänsterna ska utformas på ett sådant sätt att barnets erfarenheter uppmärksammas".

Integrera i befintlig verksamhet med specifika mål – T.ex. i pastoratet har vi målsättningen att:

”10 % av de barn vi har i verksamheter ska delta i huvudgudstjänsten!”

”Vi ska avsätta 5 % i budgeten till diakonal verksamhet som rör barnets utsatthet!”

”Vi ska öka antalet besökande skolklasser, som besöker kyrkobyggnaden som en del i undervisningen, från 50 till 75!#

Initiera ny verksamhet och nya mål - T.ex. skapa nya mötesplatser mellan församlingen och barnet, ny verksamhet, inrätta nya tjänster,

Planera för fortsatt dialog och delaktighet – T.ex. inrätta t.ex. barnråd och liknande.

En hjälp i kommande beslutsberedning

Om vi tar ett mer omfattande arbete med barnkonsekvensanalysen i samband med församlingsinstruktionen, finns möjligheten att använda detta arbete i kommande beslutsärenden under t.ex. kommande mandatperioden. Har barn fått ge uttryck för sina erfarenheter, livssituation, behov och önsknings när det gäller t.ex. gudstjänstens utformning? Detta material kan kanske användas i kommande

beslutsärende som då rör just gudstjänsten. Vi kan då titta tillbaka på vår barnkonsekvensanalys som gjorde i församlingsinstruktionsarbetet och läsa materialet med vårt specifika beslutsärende som raster.

Det kommer troligtvis uppstå situationer då denna barnkonsekvensanalys behöver kompletteras. Beslutsärenden kan behövas "punktbelysas" ytterligare. Kanske berör ett beslut en särskild grupp av barn som inte fanns representerad då vi genomförde vår hearing med barn? Vi kan också hamna i en situation där barnkonsekvensanalysen, genomförd i samband med församlingsinstruktionen, inte ger oss något i det aktuella beslutsärendet. Det kan också vara så att ett beslut anses vara så pass viktigt att de beslutande ändå vill inhämta barnets erfarenheter, behov och önskningar inför just detta beslut.

Förutsäga kommande beslut

- ✓ Hur vet vi vilka beslutsärenden som kan bli aktuella?
- ✓ Finns det "kommande beslut" som det redan pratas om? Här kan församlingens ledning och styrning vara behjälpliga.
- ✓ Hur har det sett ut under förra mandatperioden? Genom att göra en genomgång av vilka beslut som fattades under föregående mandatperiod, går det med en viss träffsäkerhet förutsäga vilka olika typer av beslut som med stor sannolikhet kommer att bli viktiga beslutsområden även kommande mandatperiod.

Barnkonsekvensanalys en gång till...

Barnkonsekvensanalys ska enligt kyrkoordningen också göras när det beslutas att församlingsinstruktionen ska skickas in för utfärdande av domkapitlet (eftersom det är ett beslut som får konsekvenser). Här borde det vara möjligt att hänvisa till den barnkonsekvensanalys som gjorts i arbetsprocessen med församlingsinstruktionen. Det är viktigt att den barnkonsekvensanalys, som gjorts, är en urskiljbar del av församlingsinstruktionen, så att överprövningsinstans kan konstatera om den är gjord eller ej.

Analys

Analys handlar om att bedöma vilka konsekvenser ett beslut får för barnet

I analysen ligger fokus på de konsekvenser som uppstår för barnet om vi beslutar eller gör på det ena eller andra sättet (positiva eller negativa konsekvenser). Analysen är att tänka kring de konsekvenser som uppstår för barnet vid ett beslut!

Tänk på! Det är inte beslutsfattarna som ska recenseras utan konsekvenserna av beslutet som ska bedömas.

Barnkonventionen avgör vad som är positiva eller negativa konsekvenser

I barnkonventionen får du hjälp med att se och förstå vad som är barnets bästa, dvs. ge innehåll åt kyrkoordningens skrivning om i kristen tro intar barnet en särställning och ska därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter. Barnkonventionens artiklar är ett stöd som hjälper dig att avgöra om beslutet medför negativa eller positiva konsekvenser.

Barnkonventionens artiklar är korta och kärnfulla och du kan behöva referenslitteratur för att förstå hur artiklarna ska förstås och tolkas (t.ex. Unicefs Handbok för barnkonventionen, samt övriga tilläggsprotokoll).

I de fall när vi gör barnkonsekvensanalys inför kommande beslut (där det ännu ej finns konkret formulerade förslag till beslut), får skissera möjliga konsekvenser. T.ex. om vi gör så här... påverkas barnet så här som får de här konsekvenserna (positiva eller negativa).

I analysdelen kan du tänka på följande

- ✓ Finns det andra studier/rapporter/barnkonsekvensanalyser som kommit fram till samma sak? I så fall underbygger de din analys och gör den starkare.
- ✓ Ge förslag på kompensatoriska åtgärder alternativt ge alternativa förslag till beslut om beslutet medför negativa konsekvenser för barnet.
- ✓ Lyft fram de eventuella intressekonflikter som uppstår på grund av det som föreslås. Det kan vara en intressekonflikt mellan olika grupper av barn men också mellan barnets bästa och vårdnadshavarens eller samhällets intressen.
- ✓ Ge förslag på alternativa beslut som ger positiva konsekvenser för barnet (dessa får gärna beräknas ekonomiskt i analysen).

Att förstå konsekvenser

Om jag t.ex. gör en barnkonsekvensanalys om ett beslut som handlar om att förändra arbetsorganisationen (t.ex. en pedagogtjänst med inriktning på barn och unga riskerar att försvinna), vilka konsekvenser kan då uppstå? Troligtvis leder det till en försämring gällande församlingens förutsättningar att driva barn- och ungdomsarbetet. Kompenseras inte detta med andra åtgärder (omvandling av de tjänster som är kvar eller andra lösningar), så kan det knappast ligga i barnets intresse att beslutet går igenom.

Ett annat beslut kan t.ex. handla om att investera stora pengar i ett nytt församlingshem. I det nya församlingshemmet kommer barn och

ungdomsverksamheten få mer ändamålsenliga lokaler, men förslaget innebär också att det måste skäras ned i personalstyrkan (bland annat en komministratur som har inriktning på barn- och unga arbetet). Här finns en positiv konsekvens (de nya lokalerna) och en dålig konsekvens (komministertjänsten som försvinner). Här gäller det att titta på både på det som bra (den positiva konsekvensen) och det som är dåligt (den negativa konsekvensen) och väga dessa konsekvenser mot varandra. Finns det en annan lösning? Ett beslut som både möter kraven på nya lokaler (församlingshemmet) och som ändå gör att församlingen kan behålla komministraturen?

Svårighet att bedöma konsekvenser

Vissa typer av beslut har konsekvenser som på en och samma gång är positiva och negativa. Det kanske inte heller finns något möjligt beslut att at (ett beslut som innebär positiva konsekvenser för barnet). I den här typen av situationer har barnkonsekvensanalysen uppgiften att redogöra för de olika konsekvenserna som uppstår. Därefter är det upp till beslutsfattare att fatta ett beslut utifrån denna redogörelse.

Oenighet av konsekvenser

Det är viktigt att både den som utför barnkonsekvensanalys (barnkonsekvensanalysrapporten) och den styrelse som ska ha den som beslutsunderlag, är överens om vad som är konsekvenserna av ett beslut. Den som arbetar fram själva barnkonsekvensanalysrapporten kan behöva stämna av med beslutsfattarna, vad som är en rimlig tolkning och förståelse av vilka konsekvenser som kan uppstå vid en viss typ av beslut (diskussion). Detta är särskilt viktigt när det gäller beslut som har flera konsekvenser. Även om det kan råda en oenighet bland beslutsfattare om vad som blir konsekvenser av ett beslut (t.ex. i en vald styrelse med representanter från olika politiska partier), så bör man ändå försöka skapa en gemensam förståelse av vilka konsekvenserna blir av ett beslut.

Teologiska reflektionen i analysen

Svenska kyrkan har en lång och stark tradition att leva det kristna hoppet i ord och handling. I Svenska kyrkans liv, lära och tradition motiveras det rättighetsbaserade arbetet. Vår tro stärker oss i övertygelsen att människan har ett okränkbart värde.

I analysdelen får du möjlighet att utveckla sambandet mellan kristen tro och barnets rättigheter.

- Beskriv hur beslutets konsekvenser går ihop med barnets särställning i kristen tro och att barnet särskilt ska uppmärksammas i församlingens verksamhet. Går det ihop? På vilket sätt går det inte ihop?
- Är beslutets konsekvenser i linje med vad församlingen uttrycker i det pastorala programmet i församlingsinstruktionen? Försvagar eller förstärker beslutets konsekvenser kyrkoordningens skrivningen om barnets särställning och att: "I kristen tro intar barnet en särställning och behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter."?
- Är beslutets konsekvenser något som ökar eller minskar barnets delaktighet och möjlighet till inflytande?
- Är beslutets konsekvenser något som stärker barnet i hans roll som medskapare?

Dela med varandra

Finns det liknande beslut som beretts med barnkonsekvensanalys i andra pastorat? Det gäller att vara klok och göra en bedömning av vilka slutsatser och analyser som går att överföra på det egna pastoratet? Är pastoraten överhuvudtaget förutsättningar jämförbara? Är beslutet som föreslås i X-pastorat jämförbart med det beslut som föreslås i mitt pastorat? Även om det är ett jämförbart beslut, blir i så fall konsekvenserna de samma för barnet i "mitt" pastorat?

Att skriva barnkonsekvensanalysrapport

Att skriva en barnkonsekvensanalysrapport kan göras på olika sätt, beroende på hur de ska användas. Svenska kyrkans beslut om att införa barnkonsekvensanalys som en del i beredningen gör att de flesta barnkonsekvensanalyser får funktionen av ett beslutsunderlag. Det handlar om att på ett enkelt och lättfattligt sätt redogöra för positiva/negativa konsekvenser av ett beslut.

Barnkonsekvensanalysrapporten utgörs till största delen av 1-3 i 5-stegsmodellen.

1. Kartläggning
2. Beskrivning
3. Analys

I det här avsnittet får du FÖRSLAG och EXEMPEL på hur du kan skriva din rapport.

Framsida - på första sidan ska du skriva titel t.ex. Barnkonsekvensanalys i X församling. Du skriver också datum (när du färdigställt barnkonsekvensanalysrapporten) och vem som har gjort barnkonsekvensanalysen.

Ex. **Barnkonsekvensanalysrapport** - Barnet och kyrkobyggnader
Peter Ekman
2015-12-08

Sammanfattning - Det går bra att ha en sammanfattning (kortversion som går att snabbläsa) som du lägger på en egen sida efter framsidan.

Ex. "Det föreslagna beslutet att sälja kyrkobyggnaden till byggbolaget X (bygga om till affärslokal) får till följd att barnet tillgänglighet till kyrkobyggnaden minskar vilket berör artikel 6 och artikel 27 i barnkonventionen, samt går emot kyrkoordningens skrivning om att i kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamheter."

Innehållsförteckning - den tala om var du finner de olika delarna. Alla rubriker ska finnas med och du skriver även ut med sidnummer så att läsaren lätt kan hitta det hen söker. Om du inte vill använda rubrikerna: kartläggning, beskrivning och analys, så kan du hitta på egna. Det viktiga är att du får med dig själva innehållet. Dvs. att du har redogör för "kartläggning", "beskrivning" och "analys". Jag har själv använt egna rubriker. Du hittar dessa barnkonsekvensanalysrapporter under "resurser" (*Handboken för barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan*)
<http://webbutbildning.svenskakyrkan.se/extern/BKAtreBeslut/>

TIPS! Jobbar du i Word kan du markera dina rubriker, så ska skapas automatiskt en innehållsförteckning när du infogar en sådan.

Inledning - Du behöver någon form av inledning i barnkonsekvensanalysrapporten.

Här kan du skriva följande:

Vad barnkonsekvensanalysrapporten handlar om, dvs. vilket förslag rör beslutsunderlaget.

Här anges också vem/vilka som gav dig/er uppdraget att göra en barnkonsekvensanalys och de förutsättningar/resurser som gäller för uppdraget,

Tidsramar, när det ska vara klart?

Särskilda direktiv? Ska det göras en barnkonsultation? Är det i så fall någon speciell grupp barn som beslutsfattarna vill ska ingå i barnkonsultationen?.

Kartläggning - Här skriver du vad du har kommit fram till i din kartläggning. Här kan du lägga in foton, intervjuer, statistiska tabeller eller diagram.

Bra att tänk på:

Att varje foto, statistiska tabeller eller diagram får en text, som förutom berättar vad bilden/tabeller/diagrammet föreställer.

Att ange om hur din barnkonsultation har gått till (om du gjort en sådan) i stora drag. Det är viktigt för läsaren att förstå hur du fått fram dina uppgifter. Har du intervjuerna? Redogör för vilka som intervjuats, hur det gått till (tid och plats) och vem som intervjuat. När du återger intervjuer (direkta utsagor) i rapporten sätter du dessa inom "citatsmarkörer" alternativt *kursiverar*.

Ex. "Jag tycker det känns som om man får vara sig själv i ungdomsgruppen" (Deltagare ungdomsgrupp, 15 år)

Att du anger källhänvisning till information, som du använder dig av i kartläggning, som du hittat på nätet, i andra rapporter, i forskningsartiklar, böcker m.m. Sätt källhänvisning inom en parantes i direkt anslutning till den informationen som du använt dig av alternativt sätt en fotnot.

Beskrivning

Här skriver du om följande:

- Beslutet som föreslås (var det handlar om) **OBS! har du nämnt det i inledning räcker det!**
- Metoder du använt för att kartlägga
- Lagar och regler som beslutsfattare bör känna till
- Eventuella intressekonflikter mellan barn
- Artiklar i barnkonventionen som berörs
- Alternativa beslut, kompensatoriska åtgärder (som också kostnadsberäknas)

Ex. "Med anledning av det föreslagna beslutet som handlar om att X församling ska sälja en kyrkobyggnad Y till byggbolaget Z, så i den här barnkonsekvensanalysen har jag intervjuat personer som företrätt barnperspektivet. Två poliser, en sjuksköterska på ungdomsmottagningen samt två elevassistenter på Betygsskolan. Jag har också gjort uttag från kyrkostatistiken när det gäller dop och konfirmation för åren 2010-2015. (redogörelser för metoder)

Artiklar i barnkonventionen som berörs med anledning av det föreslagna beslutet är artikel 6 - barnets rätt till liv och utveckling samt artikel 27 - barnets rätt till social, psykiskt, moralisk och andlig utveckling. (Barnkonventionen)

Kyrkoordningen anger att församlingens grundläggande uppgift är att erbjuda dop och konfirmation, en uppgift som blir svår att klara utan en kyrkobyggnad (lagar och regler).

Om beslutet att sälja kyrkobyggnaden till byggbolaget Z genomförs, bör ett kapell byggas inne i församlingshemmet (kompensatoriska åtgärder), vilket uppskattningsvis medför en kostnad på 800 000 kronor."

Att hänvisa till källor

Litteratur:

Ex. Ekman, Peter, *Ung 2000*, Verbum förlag, Stockholm, 1998.

Internetsidor:

Skriv hela adressen samt det datum du skrev ut det.

Ex. https://sv.wikipedia.org/wiki/Paul_Tillich 9 September 2015.

Papperstidningar: Om du använder tidningar så skriv titel, nummer och år.

Ex. Föräldrakraft nr 4/2015, eller om det är en dagstidning: DN 8/9 2015.

Intervjuer: Skriv vem du intervjuat och datum då intervjun ägde rum. När du intervjuar barn så är det vanligt att du anonymisera intervjupersonerna med hjälp av en pseudonym. Finns det andra t.ex. barnföreträdare (som företräder barnets perspektiv) som vill vara anonyma, anger du deras pseudonym.

TV-program eller filmer:

Ex. Rapport, svt2, 9 september 2015

Analys

I analysen redogörs för vilka konsekvenser som uppstår för barnet (positiva eller negativa) med anledning av det beslut som föreslås. Här kan du också reflektera över kostnader, lagar och regler, barnkonventionens artiklar samt kostnader för kompensatoriska åtgärder. Här har du också möjlighet att teologisk reflektera över beslutets konsekvenser.

Ex. "Beslutet som föreslås handlar om att dra ned antalet tjänster i barn- och unga verksamheten. Detta få en negativ konsekvens för barnet utifrån vad barnkonventionen anger i artikel 6 och 27. Barnets deltagande, särskilt det yngre barnet, är helt avhängigt att det finns barn- och ungdomsledare som planerar, genomför och ansvarar för den verksamhet som barnet deltar i.

Ex. "Markusevangeliet 10: 13-16, beskriver hur barnet på ett självklart sätt har en plats i Guds rike. Det handlar om att barnet har en plats här och nu i vår församling samt att det finns en förväntan på att barnet genom sin närvaro, ord, tankar och uttryck bidrar till utveckling av församlinglivet."

Avslutning

Tack för att du använt dig av Handboken för barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan!

Har du synpunkter? Någonting som du tycker ska länkas till handboken?

Tips och idéer? Hör av dig till:

Peter Ekman, handläggare för barn och ungdomsfrågor

Kyrkokansliet Uppsala

070-360 3131, 018-16 95 48

peter.ekman@svenskakyrkan.se

Letar du efter kurser och utbildningar?

<http://www.sensus.se/Teman/Kyrka-och-folkbildning/>